

OMUWANDIISI CRANEMAR KALINDA.

BITEGEKEDDWA: MUGERWA UMAR - SSENGULE.

MUSOMESA MU KIBULI S.S NE KAWANDA S.S. (0772 -588926 OBA 0701-588926)

- ❖ Yazaalibwa mu Lule, Semuto, Bulemeezi, era nga yazaalibwa ...

EMISOMO GYE

- ❖ Yasomera Ssemuto Primary School
- ❖ Bishop's School Mukono.
- ❖ Nyakasura Senior School gye yafunira Cambridge School Certificate.
- ❖ Yagenda mu Kyambogo National Teachers' College.
- ❖ Yafuna Diguli ye mu Lungereza e Makerere.
- ❖ Yafuna Diguli eyookubiri mu byenjigiriza mu Ibadan University.
- ❖ Oluvannyuma yeeyongera okusomerera ebbaluwa eya waggulu mu kuteekateeka ebyenjigiriza mu London University.

OBUWEEREZA/EMIRIMU GY'AKOLEDDE EGGWANGA

- Cranemar Kalinda musajja akoleredde Buganda ne Yuganda okutwalira awamu anti yennyigidde mu mirimu egy'enjawuo egikulaakulanya eby'enjigiriza, obuwangwa, olulimi awamu n'eggwanga okutwalira awamu.
- Okubeerawo kwe mu ggwanga kugenda kujjukirwanga abaana awamu n'abazzukulu era asaana okuweebwa ekitiibwa eky'omuzira mu bazira.

Gino wammanga gy 'emirimu gy'akoledde eggwanga;

- ❖ Yaliko akulira ebibuuzo/ebigezo ebyakamalirizo eby'eddaala lya Primary (Primary Leaving Examinations) n'gino kyayambo mu kutumbua ehyenjigiriza awamu n'okukiuma omutindo gw'ebibuuzo mu ggwanga ng'alambika Bulungi abaabirimu.
- ❖ Musomesa anti yasomesaako e Kings College Buddo, Ndejje Boys' School, n'amalala ekiyambye mu kutumbula eby'enjigiriza ng'afulumya abaana/abantu abayivu aboobuvunaanyizibwa, abagasa eggwanga.
- ❖ Awandiise ebitabo okugeza Kiyita waggulu, Pawulo Kirimuttu, Bazibumbira, ekintu ekuyambe abantu okufuna obubaka obw'enjawulo awamu n'okufuuka ebitonde ebiggya. Ebitabo bino biyambye n'okukulaakulanya olulimi oluganda.
- ❖ Yakolako n'ekibiina ekikwasaganya cby'ensoma n'ebisomesebwा mu ggwanga (National Curriculum Development Center- NCDC) ng'omukulu kutegeka ebisomesebwা ekyayamba okutumbula/okusitula omutindo gw'ebisomesebwা.

- ❖ Akyusizza ebiwandiiko eby'enjawulo okuva mu lungereza okubizza mu Luganda ekintu ekiyambye bannalulimi oluganda okufuna obubaka obuli mu biwandiiko ebyo okugeza yakyusa akatabo k'Amaka ga Bawansolo aka George Orwell.
- ❖ Azimbye amasomero ag'enjawulo ekiyambye abaana b'eggwanga okufuna aw'okusomera awamu n'okufuna amagezi ekintu ekiyambye ennyo okutumbula ebyenjigiriza okugeza; Kansanga Primary School, Bukasa Primary School.
- ❖ Atumbudde eby'obulamu anti yali omu ku batandisi b'eddwaliro ly'e Kiruddu oba Mulago we Kiruddu kino kiyambye okusembereza abantu obujjanjabi n'okukendeeza ku mujjuzo e Mulago.
- ❖ Yaliko kansala ku lukiiko lwa KCC eyo mu gye 90. Emirimu gye mu bwa kansala gyayamba okutumbula ekibuga awamu n'ekitundu kye yali akiikirira.
- ❖ Ye yakulira akakiiko akakubira Pulezidenti Museveni kakuyege mu kalulu aka 2011 akaamuzza mu buyinza Kino kyanywereza ekibiina kya NRM mu buyinza.
- ❖ Ye yali amyuka Ssentebbe w'ekibiina ekikola ku nsonga z'abakadde mu massekati ga Yuganda (NRM ELDERS LEAGUE) ekyayamba okukumaakuma awamu n'okubudaabuda abakadde mu kitundu ekyo.
- ❖ Alafuubanye okusitula eddiini mu kitundu gye yabeeranga e Kabowa anti yawangayo ensimbi awamu n'ebintu ebikalu okuzimba ekkanisa y'e Kabowa.
- ❖ Yaweerezaako ng'omuwabuzi wa pulezidenti mu kitundu kya Lubaga South ekintu ekyayamba okukulaakulanya ekitundu ekyo.
- ❖ Yakola nnyo okunyweza eby'okwerinda mu Kampala ekiseera we yabeerera omukulembeze mu Kampala na ddala mu biseera eby'obululu ekyayamba abantu okuduukanya emirimu gyabwe mu ddembe.
- ❖ Yaliko Ssentebbe wa munisipaali y'e Makindye

ENGERI OBWEEREZA BWA KALINDA GYE BUTUMBUDDE EBY'ENJIGIRIZA

Bw'otunuulira ebyo Kalinda by'akoledde eggwanga abadde musaale nnyo mu kutumbula ebyenjigiriza era asaanye okusiimibwa. Eno y'engeri Kalinda gy'atumbudde ebyenjigiriza;

- ❖ Awandiise ebitabo ebyenjawulo okugeza **Bazimbumbira, Pawulo Kirimuttu**, obusomeddwa abayizi mu masomero bwe batyo ne bafuna obubaka obw'enjawulo.
- ❖ Asomesessa mu masomero ag'enjawulo ekintu ekiyambye abayizi okufuna amagezi awamu n'okukuumira ebyenjigiriza ku mutindo okugeza Mengo Primary School.
- ❖ Yakolako n'ekibiina ekikwasaganya ebisomesebwa mu ggwangga ng'ayamba okutegeka ebisomesa naddala mu lungereza (National Curriculum Development Centre) ekitumbula ebyenjigiriza mu ggwangga.
- ❖ Akyusizza ebitabo ebimu ku byo byeyambisibwa mu masomero nc bitumbula ebyenjigiriza ng'abayizi babisome ne bafuna amagezi ag'enjawulo n'ebi'okuyiga okugeza; **Amaka ga bawansolo**.
- ❖ Yegasse n'abantu abalala nc bawandiika ebitabo ebyeyambisibwa mu byenjigiriza.
- ❖ Yaliko akulira ebibuzzo ebyakamaliriza ku ddaala erisooka (erya Primary) ekintu ekiyamba okugezesza abayizi okulaba engeri gye batendekeddwamu ku ddaala eryo bw'atyo n'atumbula ebyenjigiriza.

- ❖ Asitudde omutindo gw'amasomero ng'aggya mu mbeera embi n'agazimba ne gatuuka ku mutindo okugeza Bukasa Primary school.

ENGERI KALINDA GY'AKULA AKULANYIZZA OLULIMI

Cranmer Kalinda alafuubanye okutumbula olulimi oluganda ng'ayita mu bino wammanga;

- ❖ Y'omu ku bakunyanya abawandiisi b'ebitabo by'olulimi Oluganda nga bali ne Fred Kambwe era ne bakola ekibiina ekibagatta.
- ❖ Akoze okunoonyereza mu lulimi ku bintu eby'enjawulo.
- ❖ Aluwandiiseemu obutabo obwongedde okulukuumira mu buwandiike awamu n'okulugaggawaza. Okugeza **Bazibumbira, Pawulo Kirimuttu, Kiyita waggulu ne Amaka gabawansolo**
- ❖ Akyusizza ebiwandiiko n'abizza mu Luganda ekisobozesa abantu okufuna obubaka obulimu n'okunyumirwa okugeza Amaka ga bawansolo.
- ❖ Yeetabye mu misomo egibangula abayizi awamu n'okubalunyamya okugeza yajjanga ku National Theatre ng'Olugero lwe luzannyibwa.

OBUWANDIISSI BWA CRANEMAR KALINDA

Kalinda awandiise ebitabo bingi ebigerenderwamu okutuusa obubaka eri abasomi be awamu n'okukulaakulanya eggwanga ng'ayita mu buwandiisi. Ebitabo bye birimu ebyobuwangwa, ebyafaayo, awamu n'ebintu ebiri mu bulamu obwa bulijjo.

Ebitabo bye

- > Amaka ga Bawarisolo
- > Bazibumbira
- > Pawulo Kirimuttu

LWAKI ALOYSIUS KALINDA AWANDIIKA

Kalinda awandiika olw'ensonga ez'enjawulo era nga ezimu ku nsonga ezimu wandiisa ze zino:

- ❖ Ayagala okusomesa ebyafaayo bya Buganda bisobole okumanyibwa abaaliddawo
- ❖ Okukuma cbyobuwangwa wamu n'empisa n'ennono eza Buganda bireme kufuma
- ❖ Okuwummaza abantu ebirowoozo awamu n'okubasanyusa.
- ❖ Okwongera okutwagazisa okusoma ebitabo bino mu luganda.
- ❖ Okutuusa ku bantu obubaka obw'enjawulo
- ❖ Okuwabula abo b'abalaba nga bawaba naddala mu mizannyo gye
- ❖ Ayagala okukuumira olulimu Iwe mu buwandiike anti bwe luba nga Iuwandiike teruzaawa lusigalawo.

- ❖ Okuggawaza olulimi.
- ❖ Okusobola okukuza ekitone kye eky'obuwandiisi
- ❖ Okusikiriza abalala okuwandiika
- ❖ Okumanyisa abaliddawo n'abaliwo obukulu bw'okwegatta

KALINDA BY'AWANDIIKA ABIFUNA ATYA?

Kalinda y'omu ku bawandiisi abagundiivu era ngawandiika ebintu ebikulaakulanya eggwanga. By'awandiika abifuna mu ngeri zino wammanga.

- ❖ Musajja mukulu mu myaka, kale nno kino kimuyamba anti asobodde okulaba ebintu nga bikyuka noolwekyo asobola okubiwandiika.
- ❖ Kalinda ebintu ebimu yabisoma mu masomero ag'enjawulo era obuyivu bumusobozesezza okukyusa ebiwandiiko.
- ❖ Musajja Muganda noolwekyo ekyo kimusobozesa okuwandiika ku byobuwangwa bw'Abaganda kubanga yabikuliramu.
- ❖ Ebimu ku by'awandiika yayiiya biyiiye kubanga musajja muyiiya mulungi okugeza obutabo.
- ❖ Akolaganye n'abantu abakulu ate abamanyi okugeza Fred Kkambwe.
- ❖ Ebbanga ly'amaze mu busomesa limuyambye okufuna by'awandiika kubanga akubaganya ebirowoozo n'abayizi be ate ng'abayizi bano bava mu bitundu eby'enjawulo.
- ❖ Akoze okunoonyereza ku bantu abamanyi ensonga kino ne kimuyamba okumanya ebintu ebw'enjawulo.

EBYOBUWAN GWA KALINDA BY'AWANDIINKAKO MU BITABO BYE.

- ❖ Obukulu bw'εηηanda (Bazibumbira)
- ❖ Okubuulirira abaana (Amaka ga Bawansolo)
- ❖ Okutwala ebintu ku buko (Bazibumbira)
- ❖ Empisa y 'okumala amawemukirano (Bazibumbira)
- ❖ Obukulu bw'okuyimba (Amaka ga Bawansolo)
- ❖ Enzijjanjaba y'ekinnansi (Bazibumbira)
- ❖ Okukungubaga (Amaka ga Bawansolo)
- ❖ Okuwasa embaga (Bazibumbira)
- ❖ Emirimu gy'Abaganda okugeza okulunda: Okuyiisa omwenge (Bazibumbira)
- ❖ Obukulu bw'olulimi okugeza ebrisoko n'engero (Bazibumbira, Amaka ga Bawansolo)
- ❖ Enkuza y'abaana (Bazibumbira)
- ❖ Obufuzi (Amaka ga Bawansolo)

ABAGANNYULWA MU BITABO BYE

- ❖ **Abaana abato;** bano bayiga okussaamu bazadde baabwe ekitiibwa awamu n'okubeera abawulize.
- ❖ **Abasomesa** bayiga okufa ku bayizi baabwe awamu n'okubawolereza ng'a bagudde mu buzibu (Bazibumbira)
- ❖ **Bakazibaggya** omuwandiisi abayigiriza okwewala obuggyga awamu n'olutulugunya abaana be basanga mu maka (Bazibumbira)
- ❖ **Abavubuka;** bano bayiga okubeera abakozi ng'abavubuka abaali ewa Ssebbirikkundi (Bazibumbira)
- ❖ **Awandikira abasaabaze;** nga bano bayiga okwewala okugeyaabantu be batambua habo mu mmotoka (Bazibumbira).
- ❖ **Abakozi** (Amaka ga Bawansolo)
- ❖ **Abazadde;** bano bayiga okuweerera abaana baabwe nga Kaawonawo bwe yaweerera Bazibumbira (Bazibumbira)
- ❖ **Bassemaka;**
- ❖ **Abayizi** bayiga okukwata abasomesa bye babagamba (Bazibumbira)
- ❖ **Bannabyabufuzi** (Amaka ga Bawansolo)
- ❖ **Abakozesa** (Amaka ga Bawansolo)
- ❖ **Abategeka amateeka** (Amaka ga Bawansolo)
- ❖ **Abakuze mu myaka** (Amaka ga Bawansolo)

BAZIMBUMBIRA

Lugo lugero lwawandiikibwa Cranmer Kalinda yaluwa omutwe ogwa Bazibumbira era nga luggwayo nti Bazibumbira kwatika ne ziramira mu kyokero.

Olutegeesa nti ebintu ebimu bivaamu ebyo bye tuba tutabisuubiramu.

KALINDA BY'AWANDIJKAKO MU KATABO KANO

Kalinda awandiika ku bintu ebyenjawulo mu kitabo kino okusobola okutuusa obubaka obwenjawulo era bino by'awandijkako;

- ❖ Omuwandiisi atuwandikira ku kisa anti kino akyolekera ku mukama wa Bazibumbira eyaddako eyamukwatirwanga ekisa awamu n'omusomesa we eyamuwlereza ng'ali mu kkomera era n'asoniyibwa.
- ❖ Mu kitabo kye mulimu obuggyga okugeza Kalibbala akwatirwa Bazibumbira obuggyga oluvannyuma lw'okulaba nga mukamawe amwagala nnyo bw'atyo n'amubbinkiriza eggaali.
- ❖ Awandiika ku bukozi bw'atulaga nga Kawonawo musajja atunda engoye bwatyo n'afuna ensimbi ezirabirira amaka ge.
- ❖ Atwolese obufumbo mu kitabo kye okugeza Kaawonawo awasa Susaana ne bazaala Bazimbumbira ate oluvannyuma n'awasa ne Dina.

- ❖ Atwolese enkuza awamu n'enqunjula y'abaana okugeza Bazibumbira yayigirizibwa emirimu ekyamusobozesa n'okuganja eri mukamaawe bye yngenda okukola.
- ❖ Mu kitabo mweyolekeddemu omukwano okugeza Bazibumbira nyagala Nakitto n'atuuka n'okugenda ewaabwe n'Akyala.
- ❖ Omuwandiisi awandiika ku bubbi okugeza Kalibbala ne banne baagendanga ewa Ssaddaayo ne befulukuta ne babba omwenge awamu n'amenu nga baagala kusliga Bazibumbira enziro.
- ❖ Mu kitabo kye mulimu okusoma anti Bazibumbira bwe yakula yatwalibwa ku ssomero n'atandika okuyiga era nga musajja mukujukujju.
- ❖ Mu kitabo mulimu cbyobuwangwa cbyenjawulo okugeza empisa ey'okumala amawemukirano, empisa y'okuwasa n'okufumbirwa (embaga ya Ddina).
- ❖ Muhimu okuwaayiniza okugeza Kalibbala awaayiriza Bazibumbira ntí yabba ekiggali kye.
- ❖ Atuwandiikira ku ddiini anti atulaga abantu abaagendanga okusinza ku ssaabiiti okugeza Kaawonaawo awamu n'ennaku enkulu.

E BY'OKUYIGA MU LUGERO BAZIDUMBIRA

Kalinda agenderera okutuusa obubaka obw'enjawulo eri abasomi be basobole okukyusa mu nneyisa yaabwe. Bino bye by'okuyiga;

- ❖ Okwewala obuggyga si kubeera nga Ddina eyakwatirwanga Bazibumbira obuggyga ng'alowooza ntí yagenda okutwala ebintu bya Kaawonaawo.
- ❖ Okubeera n'eddiini awamu n'okugenda mu masinzizo okusinza nga Kaawonawo ne Ssebbirikkundi bwe baagenda ku ssekukkulu.
- ❖ Okwewala okutulugunya abalala okugeza Ddina atulugunya Bazibumbira ng'amulyako emmere kyokka oluvannyuma yatuuka n'ayagala abayambe.
- ❖ Tuyiga okubeera ab'ekisa ng'omusomesa wa Bazibumbira eyamuyamba ng'amusanze mu kiyungu n'amutwala ewaabwe.
- ❖ Okussa ekiliibwa mu kkanisa nga tetuzannyiramu okugeza obwana tebwakkiriziibwanga kusekera mu kkanisa.
- ❖ Okwettanira emisomo gyaffe ne tufuuka abantu b'omugaso okugeza Ssebbirikkundi yasoma era bw'atyo n'afuuku omusiizi.
- ❖ Okuweerera abaana baffe okugeza Kaawonawo yaluma n'ogwengulu okulaba nga Bazibumbira asoma.
- ❖ Okubeera abawulize okugeza Bazibumbira musajja muwulize anti nnyina amugamba okugenda okutta enswa ekiro era n'agenda ate yekka.
- ❖ Okubeera n'omukwano ogwa na maddala okugeza Ssaddayo ayagala Bazibumbira n'amuyambako ne mu kwanjula Nakitto.
- ❖ Okubeera abakozи okugeza Bazibumbira akolera Bulungi mukamaawe era bw'atyo n'amusiima n'amuyambako mu kwanjula.

- ❖ Omuwandiisi atukubiriza okwewala obubbi okugeza obulenzi obwajjanga ewa Ssaddaayo ne bubba omwenge awamu n'amenvu.
- ❖ Okussaamu abazadde ekitiibwa si kubeera nga Bazibumbira eyaviira mu nnyina Ddina olusambaggere olwokumukangavvula.
- ❖ Okussaamu ebyobuwangwa ekitiibwa okugeza Bazibumbira bw'afunyisa Nakiito olubuto yagenda ne bamala amawemukirano.
- ❖ Tuyiga okukwata ebitubuulirirwa ng'abiyizi abakwata omwawule bye yabagamba era bwe batyo ne beneenya ebibi byabwe.
- ❖ Tuyiga okuvigiriza abaana emirimu okugeza SSebbirikkundi yayigiriza abaana okukola emirimu eg'yenjawuo omuli Okulima.
- ❖ **Abakuuma ddembe;** bayiga okussaamu abo be bagenda okukwata ekitiibwa awamu n'okusooka okunoonyereza nga tebannagenda kukwata bantu.
- ❖ Okwewala okuwaayiriza okugeza omukyla omukulu awaka awaayiriza Bazibumbira nga bwe yali aganza mukyals muto ekiviirako Bazibumbira okusibwa.
- ❖ Okwewala ettamiiro okugeza Kaawonawo yali anywa nnyo era buli Iweyasanganga abayiisa ng'akyama.

BAGANNYULWA MU LUGERO LWA KALINDA OLWA BAZIBUMBIRA

Bazibumbira yagenderera okutuusa obubaka eriabantu abenjawulo era bano bawandiikira.

- ❖ **Abaana abato;** bano bayiga okussaamu bazadde baabwe ekitiibwa awamu n'okubeera abawulize nga Bazibumbira bwe yawulira bazadde be.
- ❖ **Bassemaka;** omuwandiisi abakubiriza okutwala obuvunaanyizibwa bwabwe si kuba nga Ssebbirikkundi eyava ewaka n'agenda mu lumbe nga talasewo munnyu.
- ❖ **Abasomesa;** omuwandiisi abawandiikira bayiga okufa ku bayizi baabwe awamu nokubawolereza ng'a bagudde mu buzibu okugeza omusomesa wa Bazibumbira amuwolereza nga bamututte mu kkomera.
- ❖ **Omuwandiisi awandiikira abafumbo;** ng' abakubiriza okugumira bannaabwe nga bamaze okufuna obuzibu wabula si kubeera nga mukyla Ssaddaayo eyadduka mu bufumbo nga bba afunye obuzibu.
- ❖ **Abalamuzi;** nabo Kalinda abawandikira mu kitabo kye kino anti abayigiriza okubeera abagezigezi nga bakwata emisango egibaweeddwa ng'omulamuzi eyasala omusango gwa Bazibumbira ne Kalibbala.
- ❖ **Abazadde;** bano bayiga okuweerera abaana baabwe nga Kawonawo bwe yaweerera Bazibumbira ate n'okwewala okubatuiugunya si kubeera nga Ddina.
- ❖ **Abavubuka;** bano bayiga okubeera abakozi ng'abavubuka abaali ewa Ssebbirikkundi awamu n'okwewala okutulugunya bannabwe si kubeera nga Kisekasaala bwe lyatulugunya Bazibumbira.
- ❖ **Abayizi;** nabo bawandiikirwa kubanga bayiga okukwata abasomesa bye babagamba si kubeera nga Bazibumbira ne munne abava ku musomesa waabwe ne bagenda okugula amandaazi.
- ❖ **Bakazibaggya;** omuwandiisi abanyigiriza okwewaia obuggya awamu n'okutulugunya abaana be basanga mu maka si nga Ddina bweyatulugunya bazibumbira.

- ❖ **Awändikira abasaabaze;** nga bano bayiga okwewala okugeya abantu be batambula nabo mu mmotoka okugeza abantu baageya Susaana ne bba bwe baava mu bbaasi.
- ❖ **Abayizi;** okubeera abengendeereza nga bakola omulimu gwabwe kubanga gubeeramu obuzizbu okugeza Ssaddayo yafuna obuzibu ng'agneze okuyigga.
- ❖ **Abakozesebwa;** bayiga okubeera abawulize eri ababakozesa awamu n'okubaymba ne bwe babeera mu buzibu nga Bazibumbira bwe yali ne Ssaddayo.
- ❖ **Awändikira bannaddiini;** okufuba okubuulirira abantu na ddala abaana abato okusobola okudda eri Katonda ne bava mu mpisa zaabwe envundu ng'omwawule gwe baleeta okubuulirira Bazibumbira.
- ❖ **Abakozesa;** bano omuwandiisi abayigiriza okwagala be bakozesa n'okubassaamu ekitiibwa n'okubavamba mu mbeera gye bayitamu okugeza Ssaddayo ayamba Bazibumbira mu kwanjula.
- ❖ **Awändikira ab'enqanda;** nga bano abayigiriza okuyamba abalala nga Kojja wa Bazibumbira bwewayamwaniriza n'amufunira n'omumu.

EKIFAAANANYI KY'OMUWANDIISI NGA BWEKYEYOLERA MU BAZIBUMBIRA

Obulamu bw'abawandiisi bweyolekera nnyo mu ebyo bye bawandiika era bw'osoma Bazibumbira bino by'omanya ku Kalinda;

- ❖ Yali aweerezzaako mu bifo by'obukulembeze okusinziira ku ngeri gy'alagamu omukulembeze w'essomero lyia Bazibumbira gye yakwatamu ensonga y'okusanga Bazibumbira n'akabaluwatwatugoba mu ssomero.
- ❖ Munnabyabuwangwa kubanga mu lugero lwe ebyobuwangwa tabisudde muguluka okugeza awandiika ku mpisa y'okumala amawemuukirano empisa y'okuwasa n'okufumbirwa (Bazibumbira ne Nakitto).
- ❖ Kalinda musaja mugumiikiriza okusinziira bw'atuzimbira Bazibumbira ng'ayita mu bizibu ebyenjawulo kyokka n'agumiikiriza.
- ❖ Muzadde okusinziira bw'azimba Kaawonawo ne Bazibumbira anti amulabirira era n'amuweerera n'omutima gumu.
- ❖ Musomesa kubanga mu lugero lwe atuzimbira abasomesa ab'enjawulo n'engeri gye bakwatamu abayizi nga bamanyi okugeza omusomesa wa Bazibumbira eyamutwala ewa Kitaawe era n'amuwlereza ne bamizza mu ssomero.
- ❖ Kalinda musaja alina ekisa nga kino tukirabira ku musomesa wa Bazibumbira gwe yazimba eyawolereza Baazibumbira bw'aty n' atagobwa mu ssomero ate awalala ne bamuggya mu kkomera.
- ❖ Kalinda musaja mufumbo kubanga atuzimbira obufumbo obwenjawulo okugeza obwa Kaawonawo ne Ddina, Ssaddayo ne mukyala we.
- ❖ Alina eddiini anti mii kitaho kye eddiini ekutte ekifo kya ku mwanjo okugeza asooka n'atulaga engeri Kaawonawo bwataayosanga Ssabiiti awamu n'abantu abajja okusoma ku Ssekukkulu.

- ❖ Mukulu mu myaka okusinziira kù ebyo by'awandiikako okugeza awandiika ku Kaawonawo okuba nga yali mu baazirwanako e Togo ate ne Ssebirikkundi baali bagenda kumutwala mu lutaþo naye obumpi bwamuggyako.
- ❖ Muyivu kubanga eby'okusoma tabisuula muguluka okugeza alaga Ssebbirikkundi nga yasoma ate era alaga engeri omusomesa wa Bazimbumbira bwannyonyola obukulu bw'okusoma.
- ❖ Mukozi kubanga mu kitabo kye atwoleka abantu be ab'enjawulo abalafubana okukola okugeza omusomesa wa Bazibumbira yali mukozi ng'azimbye n'enju ey'ebbaati.
- ❖ Amanyi okubuuliirira okugeza alaga engeri abaana gye babaleetera omunnaddiini ababuulirira okwewala obuseegu. Olivannyuma lw'okusanga Bazimbumbira n'akabaluwa.
- ❖ Munnyumya okusinziira bw'atuzimbidde olugero lwe anti aluyiyiizza bulungi obubaka bwe ne buvaayo bulungi era ne yeeyambisa n'olulimi oluggyayo obulungi ebyo byannyumyako.

EBY'OBUWANGWA EBIRI MU LUGERO BAZIBUMBIRA

Kalinda n'ebyobuwangwa tobaawula kubanga kino kyeyolekedde mu lugero lwe luno olwa Bazibumbira era ataddemu ebyobuwangwa ebyenjawulo nga bye bino.

- ❖ Mu lugero mulimu okulanya okugea Kaawonawo yaaganga ohuvo bwe nti yii muthani Wa Semakuhire e Kyanya, wa muyge e Wantaayi.
- ❖ Enzijjanjaba y'ekinnansi okugeza Ddina bwe yasaiwa ekisubi yatwalibwa ew'omusawo w' ekinnansi Tabekisse asobole okuguvumula.
- ❖ Okutwala ekikuba nsiko okugeza Kaawonawo yasabibwa ekikubansiko eky'embuzi awamu ne Sseggwanga okuboola okuvumbula Ddina omusota.
- ❖ Mu lugero era mulimu okukuba emibala gy'emiziro okugeza Kaawonawo yakubanga omubala gw'ekika kye
“Gw'akwana amalirira
- Muteesa by'anywa, bw'anywa
Anywa nvuba
Muyige wa ddalu, wa ddalu...”
- ❖ Emirimu gy'Abaganda okugeza okuyiisa omwenge anti omuwandiisi atulaze nga Kaawonawo yasanganga omuyiiro.
- ❖ Okusalira abako ebintu okugeza Kaawonawo bwe yali agenda okuwasa Ddina yasalirwa ebintu eby'okutwala e buko.
- ❖ Empisa ey'ekizzanqanda okugeza abantu bajja okulambula Ddina nga mulwadde.
- ❖ Empisa okwabya olumbe okugeza Gafuma yagenda okwabya olumbe.
- ❖ Okutwala ebintu ku buko okugeza Ssebbirikkundi yatuma Bazimbumbira atwale ebintu gye bamuzaajira omukyala.

- ❖ Omuwandiisi ayogera ku mizannyo gy'abaganda okugeza Ssekitulege (Kisagala bwe baamugamba okufumba ccaayi yadda mu kukuba Ssekitulege).
- ❖ Obukulu bwa Ssenga okugeza Bazibumbira bwe yali ayagala okuwasa Nakitto yawandiikira Ssenga w'omuwala ebbaluwa era ne mwannyina.
- ❖ Empisa y'okuwasa n'okufumbirwa okugeza Ddina bamuwasa embaga.
- ❖ Obukulu bw'omuliraano okugeza abantu baddukirira Kaawonawo eluvannyuma Jw'okugwa ennume y'ekigwo ne bamuzza ewaka.
- ❖ Olulimi olw'ebisoko n'engero.
- ❖ Empisa eyokumala amawemuukirano okugeza Bazibumbira bwe yafunyisa Nakitto olubuto baamusaba ebintu omwali embuzi ne ssiringi enkumi ssatu ne bamala amawemuukirano.
- ❖ Ensinza y'Abaganda okugeza Nakitto bwaiwala balowoleza mu muzimu.
- ❖ Empisa y'okuzza omuzigo.
- ❖ Ebivuga by'Abaganda n'amazina okugeza ku mbaga ya Ddina.
- ❖ Okuwa omutwalo (Kaawonawo yaguwa ku Ddina).
- ❖ Okudduukirira enduulu.
- ❖ Ensala y'emisango na ddala nga beyambisa omutongole okugeza omwami bwe yasanga Bazibumbira ne mukyala muto mu kifulukwa yamutwala ewoomutongole.
- ❖ Ekitiibwa ky'omwami mu maka anti akulembera amakage era n'awa namateeka nga kaawonawo bweyakola.
- ❖ Obukulu bw'enqanda Susaasaa addukira ewaabwe bba ne bamutuuza mu nsonga.

OBUBAKA OMUWANDIISI BW'ATUUSA ERI ABAVUBUKA

Olugero Bazibumbira lusimbye nnyo amakanda ku bavubuka era Kalinda alina obubaka obwenjawulo bwe yayagala okutuusa eri abavubuka nga bwebuno;

- ❖ Okwewala okukabawalira mu ssomero si kubeera nga Nalumansi eyawandiika akabaluwa nga bali mu kabiina akaali kaleetedde Bazibumbira obuzibu.
- ❖ Okubeera abagumiikiriza mu buzibu bwe bayitamu okugeza Bazibumbira yasobola okugumiikiriza nnyina Ddina embeera yonna gyeyamuyisaamu.
- ❖ Okwewala obuggyga okugeza Kalibbala n'abalenzi abalala baalina obuggyga ku Bazibumbira kuba mukamaawe yali amwagala nnyo ne batuuka n'okubbikiriza.
- ❖ Okwewala okutulugunya abalala si kubeera nga Lisekasaala eryatulugunya Bazibumbira ng'agenze ku ssomero ewa Ssebbirikkundi.
- ❖ Okubeera abawulize okugeza Bazibumbira yali muwulize eri mukamaawe Ssaddaayo ate ne nnyina Ddina bw'amutuma okukwata enswa ekiro agenda.
- ❖ Okwewala obubbi si kubeera nga Kisekasaala eryalimu omuze gw'obubbi awamu ne Kalibbala.
- ❖ Okwettanira okusoma okugeza Bazibumbira bamutwala ku ssomero era bw'atyo n'afuba okusoma.

- ❖ Okubeera n'omukwano ogwa na maddala Okugeza Bazibumbira gwe yalaga mukamawe 'anti ne bweyafuna obuzibu teyamwabuulira.
- ❖ Okubeera abakozi nga bwe tulaba Bazibumbira bwe yakolanga ewa Ssaddaayo bw'atyo n'afuuka muganzi gyali.
- ❖ Okubeera abayiiya nga bali mu mbeera enzibu okugeza Bazibumbira ne hanne basobola okunoonya obutiko enjala bwe yali ebaluma.
- ❖ Okussaamu abazadde ekitiibwa si kubeera nga Bazibumbira eyavilira mu nnyina olusambaggere n'agwa ekigwo.
- ❖ Okukwata ebibabuulirirwa ng'abayizi omwawule beyabuulirira n'abasaba bade eri Katonda era ne beenenya.
- ❖ Okussaamu obuwangwa ekitiibwa okugeza Bazibumbira bw'afuna Nakitto ayita mu mitendera bwatyo n'agenda mu bakadde be.

OBUBAKA BWA KALINDA ERI ABAZADDE

Abazadde abasoma olugero luno olwa Bazibumbira tebasigala kye kimu anti Kalinda abateeramu eby'okuyiga zbyenjawulo era nga bye bino;

- ❖ Okuweerera abaana baahwe nga Kaawonawo bwe yaweerera Bazibumbira mu masomero agcnjawuo.
- ❖ Okwewala okugira abaana baabwe ekyejo okugeza Ssebbirikkundi abaana be teyabawanga kukola mirimu gy'amanyi.
- ❖ Okukozesa abaana emirimu egisaanye si kubeera nga Ssebbirikkundi eyawanga abaana emirimu emingi ne batuuka ku ssomero nga bugenze.
- ❖ Okwewala okuzaalukuka abaana baabwe ne bwe baba nga bakoze ensobi kubanga babeera rebalina wakulaga okugeza Kaawonawo azaalukuka Bazibumbira.
- ❖ Okwewala okulowoleza ebyobugagga mu baana baabwe okugeza bazadde ba Nakitto baali bamanyi nga bajja kumufunamu ebintu bingi.
- ❖ Okugabanya obuiungi emirimu mu baana baabwe si kubeera nga Ssebbirikkundi eyawanga abaana abalak emirimu emizibu ate ng'ababe tabawa.
- ❖ Okuyigiriza abaana emirimu bwe batyo basobole okubeera abakozi okugeza Ssebbirikkundi ayagiriz abavubuka emirimu.
- ❖ Okutuukiriza obuvunaanyizibwa bwabwe ewaka so si kubeera nga Ssebbirikkundi aleka abaana ewaka ng' tebalina munno.
- ❖ Okwewala okubeera n'obuggyu ku baana baabwe nga Ddina bwe yalina ku Bazibumbira ng'alowooza ni agenda kusikira ebintu bya Kaawonawo.
- ❖ Okwewala okutulugunya awamu n'okuyigganya abaana baabwe okugeza Ddina atulugunya Bazibumbira ate nga ye yali nnyina.
- ❖ Okwewala okuvuma abaana nga Ddina bwe yagumanga Bazibumbira obusirusiru.

- ❖ Okwewala okusindika abaana okukola emirimu ekiro bokka kubanga bayinza okufuna obuzibü okugeza Ddina atuma Bazibumbira okugenda okukwata enswa n'asanga omusezi.
- ❖ Beewale okujjukira abaana baabwe nga bamaze okutuuka ku birungi okugeza Kaawonawo ajukira Bazibumbira ng'amaze okuwangula akalulu.

BUBAKA BWA KALINDA ERI ABASOMESA

Ingeri Kalinda gy'ali omusomesa, mu lugero lwe luno olwa Bazibumbira abasomesa nabo abasibiridde entanda nabasobozesa okutambuza obulungi omulimu gwabwe era buno bwe bubaka bwe eri abasomesa;

- ❖ Abakubiriza okukwatagana awamu nokussa ekimu okugeza Kisuule akwatagana n'omukulu wessomero bwe batyo ne batagoba Bazibumbira mu ssomero.
- ❖ Okuleetaabantu ababuulirira abaana ku bikwatagana ku neeyisa yaabwe okugeza mu ssomero lya Bazibumbira babaleetera omwawule n' ababuulirira.
- ❖ Okusomesa abantu obukulu bw'okusoma awamu n'okusomesa abaana okugeza Ssebbirikkundi asomesa Kaawonawo obukulu bw'okutwala Bazibumbira mu ssomero.
- ❖ Okuwolereza abayizi eri abazadde okugeza omusomesa wa Bazibumbira yamuwlereza eri Kitaawe nga bamugobye ku ssomero.
- ❖ Okwewala okubeera abakambwe si kubeera ng'omusomesa eyekwata Bazibumbira n'akabaluwa n'amuwujja empi ezamuyisa ne nnyina.
- ❖ Abasomesa basaanye okufaayo ku baana ababakwasibwa si kubeera Ssebbirikkundi eyalumyanga abaana enjala ne batuuka n'okwagala okujjula emmere y'abantu ku masiga.
- ❖ Okwekubiriza abaana okwagala Katonda ng'omwawule bwe yabakubiriza ng'abasomesa bamuleese okubuulira abayizi.
- ❖ Okunoonyeza abayizi mu ssomero nga babaggyamu byalo gye baba bagenze okugeza Ssebbirikkundi yasikiriza Kaawonawo okumuwa omwana.
- ❖ Okukuma abaana basobole okwewala obuseegu okugeza Bazibumbira bwe baamukwata nakabaluwa, baleetia omwawuie ayigirize abayizi obuzibü obuli mu kwekabawaza.
- ❖ Abasomesa basaanye okwagazisa abaana eby'emizannyo ng'omusomesa eyaleeta Bazibumbira mu kibuga balabe ku muzannyo gw'omupiira.
- ❖ Okusembeza abayizi baabwe okugeza omusomesa wa Bazibumbira yamusembeza bwe yamusanga mu kiyungu kye era oluvannyuma n'amuyamba n'amutwala ewabwe.
- ❖ Okumanya abayizi baabwe okugeza omukulu w'essomero yali amanyi bulungi Bazibumbira era ng'amuijinamu essuubi y'ensonga eyamuviirako obutagobwa mu ssomero.
- ❖ Abasomesa basaanye okutuukiriza obuvunaanyizibwa bwabwe si kubeera ng'omusomesa eyaleeta abaana ku mizannyo ate abamu n'abaleka mu kibuga.
- ❖ Abasomesa basaanye okwagazisa abaana eby'emizannyo ng'omusomesa eyaleeta Bazibumbira mu kibuga balabe ku muzannyo gw'omupiira.

- ❖ Okuwuliriza ensonga z'abayizi baabwe okugeza omusomesa wa Bazibumbira yamuwuliriza oluvannyuma lw'okumusanga mu kiyungu ewuwe.
- ❖ Okuwolereza abayizi nga bakoze omusango okugeza omusomesa wa Bazibumbira yamuwolereza era bw'atyo n'aggibwa mu kkomera gye yali asibiddwa.
- ❖ Okwewala okuwa abayizi ebibonerezo ebikambwe okugeza Bazibumbira aweebwa ekyokusigula omuyembe nga kuliko n'emirandika oluvannyuma lw'obutasaba ku ssabbiiti.

BUBAKA ERI ABAFUMBO

Abafumbo bayiga bino wammanga;

- ❖ Okugumira ebizibu by'abalala so si kubeera nga mukyala Ssaddayo eyanoba nga bba bamutemyeko okugulu:
- ❖ Okwewala okutulugunya abaana be basanze ewaka (Ddina)
- ❖ Okwewala okulwanagana.
- ❖ Okussanjanamu ekitiibwa si kubeera nga Ddina eyaddangamu kaawonawo.
- ❖ Okwewala obuggyaa.
- ❖ Okubeera abeenkanyi (Ssebbirikkundi zikiineeme z'embuzi yaziriiranga wa mukyala muto).
- ❖ Okwewala obwenzi ki nga Ssebbirikkuridi eyafuna omukyala owokubiri.
- ❖ Okwewala okuwaayiriza (okugeza mukyala mukulu awaayiriza mukyala muto nti baagaiana ne Bazibumbira)

AMAKA GA BAWANSOLO

Olugero luno Iwa kyusibwa Kalinda era nga Iwetoloolera ku byobufuzi. Lutwoleka obuyinza bannabyabufuzi bwe balina ku bantu be bafuga.

EBINTU EBIRI MU KATABO KANO

Akatabo kafumbekeddemu ebintu eby'enjawulo eranga byonna bigendereddamu okutuusa obubaka eri omusomi. Bino byawandiikako;

- ❖ Enkwe okugeza bawambizzi balya mu bawansolo olukwe nga bakolagana n'abantu ne batuuka n'okubaguza ebintu byomu faamu okugeza Embaawo.
- ❖ Mu lugero mulimu ebyobufuzi anti bawansolo gaboba Jones olwfugabbi kyokka ate ne bawambizzi nabo baakolera ddala ebyo Jones bye yakolanga.
- ❖ Obukulembeze; mu kitabo atwoleka bawambizzi nga bakulembera bawansolo abalala era nga bateeka n'amateeka.
- ❖ Awandiika ku bukozi okugeza Bawansolo balafuubana okukolerera amaka gaabwe era ne mu kuzimba ekyuma buli omu yasomba amayinja.

- ❖ Awandiika ku ttemu okugeza Napooliyani yatta ba wansolo nga yeeyambisa agahwa ge okugeza yatta bawankoko, bawambizzi ne ba wansolo abalala bonna abeetonda.
- ❖ Obwannakyemalira okugeza bawambizzi be bateekanga amateeka mu maka ago ate nga bawansolo abalalatebakkirizibwa kubaako kye bateesa.
- ❖ Omuwandiisi atuwandiikira ku bwa mbega okugeza bawanjibwa awamu ne Musa baayendanya ne babega abantu ne balaba kye bateesanga.
- ❖ Atuwandiikira ku bulyake okugeza Fuleedi atwala embawo za bawansolo kyokka n'abawaamu ssente enfu.
- ❖ Awandiika ku kweyagaliza okugeza bawambizzi batandika okweyagaliza nga be balya buli kalungi ku Faamu okugeza amata, n'amapeera.
- ❖ Okukoperera okugeza bawambizzi bakoperera ahantu nabo ne batandika' okusula mu bitanda awamu n'okunywa omwenge.
- ❖ Okuwaayiriza okugeza Napooliyani awaayiriza Soboolo okuba nga yegatta n'abantu ne bataataganya enkulaakulana ku faamu ya bawansolo.
- ❖ Awandika ku ntalo okugeza bawansolo baasitula olutalo bwe batyo ne bagoba Jones n'abasajjabe ku faamu ate era waliwo n'olutalo lw'okukiraalo awamu n'olwokukyama omwasiira bawansolo abawera.
- ❖ Awandiika ku buboobi okugeza ku mulembe gwa Jones bawansolo bawaguzanga ne babba emmere mu nnimiro.
- ❖ Awandiika ku kutulugunya okugeza Jones yatulugunyanga bawansolo ng'abakozesa nnyo kyokka nga tabawa mmeere ebamala.
- ❖ Mu kitabo mulimu ettamiiro okugeza Jones anyway omwenge n'atamiira bawansolo be bawaguza ate ne bawansolo batandika okunywa omwenge.

BY'OKUYIGA MU KITABO KINO

Iugero luno amaka ga bawansolo Iutuusa obubaka obwenjawulo eri abo abalusoma era aby'okuyiga bye bino;

- ❖ Okussaamu abakulembeze ekitiibwa okugeza Bokisa yassangamu Napoliyani ekitiibwa era yalina n'cijlombo cgamba nti Napooliyani bulijjo aba mutuufu.
- ❖ Okubeera abakozi okugeza bawansolo balafuubana Okulima ennimiro yaabwe awamu n'okuzimba ekyuma ate ne Bokida yali musajja mukozi.
- ❖ Okwewala okutulugunya awamu n'okulumya abalala okugeza Jones yatulugunyanga bawansolo nga tabawa mmere emala ate nga ne bawambizzi kye baakola ku bawansolo abalala.
- ❖ Okwewala obubbi si kubeera nga Fuleedi eyabba bawansolo n'atwala embaawo zaabwe ate n'abawa ssente enfu.
- ❖ Okwewala okukyusa amateeka agabeera gateekeddawo si kubeera nga sikhira eyagakyusanga gasobole okusoosowaza bawambizzi.
- ❖ Okwewala entalo kubanga zivirako bangi okufuna embale awamu n'okulusuulanu akaba nga dwe gwali ku lutalo lw'okukyuma.

- ❖ Tuyiga okukolaganira awamu okugeza bawansolo baakwatagananga bulungi nga bazimba ekyuma awamu n'okukungula.
- ❖ Okwewala enkwe si kubeera nga bawambizzi abalya mu bawansolo olukwe ne batandika okukolagana n'abanti ate nga bagambanga ntí magulu abiri mulabe.
- ❖ Okusonyiwa abasobezza wabula si kubeera Napooliyani eyatta bawansolo abeetonda nga basobezza.
- ❖ Okugabanya ebintu ekyenkanyi abantu bonna abavunaanyizibwako basobole okufuna si kubeera nga bawambizzi abeewa emmere ennyingi.
- ❖ Okwewala obwannakyemalira nga bawabizzii bwe babwolesa anti tebakkirizanga bawansolo balala kubaako na kyeboogera.
- ❖ Okwettanira okusoma okugeza bawansolo bayiga okusoma awamu n'okuwandiika ate bo bawambizzi bassamu amaanyi ag'enjawulo
- ❖ Omuwandiisi atukubiriza okwewala ettamiiro okugeza Jones bwe yanywa omwenge n'agangayira ekyaviirako okulumya bawansolo enjala eri batyo ne bawaguza.
- ❖ Okwewala ettemu si kubeera nga bawambizzi bwe begatta ne bawambwa ne batta bawansolo nga babagamba ntí bwakwatagana ne Sinoboolo.
- ❖ Okwewala okubeera bannafusi nga Sikwira bwe yali awamu ne bawambizzi abalala.
- ❖ Okwewala omululu gw'ebiyobufuzi okugeza bawambizzi beeyagalizanga buli kimu era bwe baakola essomero lyali lyabowe.

EKIFAANANYI KY'OMUWANDIISI NGA BWE KYEYOLEKEDDE MU KITABO

Olugero luno lutuloopeka ekifaananyi kya Kalinda ekituufu wadde ng'olugero yakyusa lukyuse naye ebirweyolekeddemu lutulaga enneeyisa ya Kalinda era nga y'eno;

- ❖ Musajja mufumbo okusinziira bwatuwandiikira ku maka ga Jones awamu ne mukyala we era mu maka ge yalinamu n'abasajja abaali bamuyambako.
- ❖ Musajja munnabyabufuzi kubanga ebyobufuzi bifumbekedde mu kitabo kino okugeza bawambizzi bawamba bawan soio abalaia era ne beefuiua ba nakyemalira mu buli kimu era alaga engeri bannabyabufuzi bwe beeyisaamu.
- ❖ Musajja muyivu anti okusoma tekusuuliddwa muguluka mu kitabo kino okugeza bawansolo bayigirizibwa okusoma n'okuwandiika ate ne bawambizzi baabazimbira essomero.
- ❖ Musajja munnabyabuwangwa kubanga ekitabo kirimu ebyobuwangwa okugeza Bokisa bwe yafa baamuwabiza olumbe.
- ❖ Muzadde okusinziira ku nneyisa ya mukulu meya engeri gye yakwatamu ensoriga ze ne Kilova bwe yabugiriza obubaata obwali busiiriddwa nnyiria waabwo kino kyoleka omulima omuzadde.
- ❖ Musajja mukozi okusinziira ku ngeri gyetulaba ng'obukozi bufumbekedde olugero/wonna anti bawansolo bona baali bakozi.

- ❖ Musomesa kubanga mu lugero luno okusoma akutadde mu kifo kya kumwanjo okugeza bawambizzi babazimbira essomero.
- ❖ Munnyumya okusinziira ku ngeri gye yakyusaamu olugero luno ate n'asobola okuggyayo obubaka nga bwe buli mu kitabo ekisooka.
- ❖ Musajja mukulembeze okugeza atwoleka obukulembeze bwa sinoboolo nga bwali bulambulukufu era nga bawansolo bamukkiririzaamu.

OBUBAKA BANNABYABUFUZI BWE BAFUNA MU KITABO KINO

Akatabo kano "Amaka ga bawansolo" kafumoekeddemu ebyobufuzi era omulamwa gw'ako omukulu bya bufuzi.

Munnabyabufuzi bw'akekwata agannyutiwa nnyo era bno bwe bubaka bwafuna.

- ❖ Okwewala okubeera bannakyemalira nga bawambizzi bwe beefuga obukulembeze nga tebaganya balala kubaswko kye bateesa.
- ❖ Okwewala okusika omuguwa mu byohufuzi kubanga kireetawo enjawukana okugeza Napooliyani yasika okuguwa ne sinoboolo.
- ❖ Okugabanya eby'obugagga by'eggwanga ekyenkanyi si kubeera nga bawambizzi abaddamu okugabanya emmere ne beewa esinga obungi nga bawansolo basula njala.
- ❖ Basaanye okufa ku bantu abatalina mwasirizi wabula si ku banyigiriza okugeza Buwambaata obuto bwasembezebwa.
- ❖ Okuwa abantu abalwaniridde eggwanga ebitiibwa ebibasaanidde okugeza Sinoboolo yaweebwa ekitiibwa oiuvannyuma lw'olutalo lwo ku kiraalo (medulo ya kikomo).
- ❖ Bayiga okwewala okutuugunya abalala anti nga tabawa mmere emala so nga baakolanga nnyo.
- ❖ Bannabyabufuzi basaanye okukolera awamu okusobola okusitula eggwanga okugeza bawansolo baakwataganira wamu ne basobola okuwangula Jones.
- ❖ Okwewala okutulugunya awamu n'okutta abo ababawabula okugeza bawambizzi abamu battibwa olw'okwagala okuwabuia Napooliyoni.
- ❖ Bannabyabufuzi basaanye okukuumma ebyo bye balwaniridde si kubeera nga bawambizzi abaalemwa okukuumma ebyo bawansolo bye baakolerera.
- ❖ Okukwatagana obulungi n'abo be bakulembra okugeza Sinoboolo yayogeranga bulungi ne bawansolo era ng'akolagana bulungi nabo.
- ❖ Bayiga okwewala okukyusa amateeka agaba gateereddwawo okusobola okuyisaawo ebigendererwa byabwe okugeza Sikwira akyusa amateeka.
- ❖ Okwewala okutwalira amateeka mu ngalo okugeza Napooliyani yeeyambisa agabwa okutta bawansolo abeetonda awamu n'okugoba Sinoboolo.
- ❖ Okwewala okubeera bannanfuusi.
- ❖ Okwewala okuba n'enewe okugeza bawambizzi balya mu bannaabwe olukwe ne batandika okukolagana n'abaana babantu awamu n'okunuya omwenge.

EBY'OBUWANGWA EBIRI MU KITABO

Wadde ng'ekitabo kino kikwata ku by'obufuzi naye n'obuwangwa buweereddwa ekifo era bin by'ebiobuwangwa ebri mu kitabo;

- ❖ Empisa y'okwabya olumbe okugeza Napooliyani yasalwao olumbe Iwa Bokisa Iwahizibwe.
- ❖ Okukkiririza mu birooto kiri mu buwangwa bwaffe okugeza mukulu Meeja yayita bawansolo n'abuuliir ekirooto kye era bawansolo bafuuba okutuukiriza ekirooto.
- ❖ Empisa eyokukubagiza okugeza Napooliyani yakubagiza bawansolo oluvannyuma Iw'okufa kwa Bokisa.
- ❖ Mu lugero mulimu emirimu gy'Abaganda okugeza okulima bawansolo baalima era ne bakungula, okuyissa omwenge (bawansolo baatandika okulima embidde era ne bayiisa omwenge)
- ❖ Mu lugero mulimu empisa ey'ekizzañqanda okugeza Benya ne Kitovu haalabirira Bokisa nga muiwadde nga bamunoonyeza eddagala.
- ❖ Obukulu bw'okuyimba anti ennyimba zeeyambisibwa okutuusa obubaka era buli bawansolo lwe bennyamira nga bayimba oluyimba lwabwe meeja lwe yabalekera.
- ❖ Empisa eyokuwanuuza okugeza bawansolo buli lwe baafunanga obuzibu nga bawanuuza nti Sinoboolo yabuleese.
- ❖ Amaka kya buwangwa anti gakuza abantu ab'enjawulo nga bweleka mu maka ga bawansolo.
- ❖ Empiisa y'okukuba enduulu nga waliwo obuzibu okugeza bawansolo baakuba enduulu nga balaba Bokisa atwalibwa okuttibwa.
- ❖ Enjogera awamu n'eñqombo mu lugero okugeza bawansolo baalina enjogera "Magulu ana munaffe ate magulu abiri mulabe" era bawandiga baajjagalanga nnyo.
- ❖ Obufumbo anti omuwandiisi atoleka obufumbo bwa Jones ne mukyalawe
- ❖ Olulimi olweyambisibwa omuli ebisoko n'engero.
- ❖ Amateeka agafuga amaka ga bawansolo.
- ❖ Obukulu bw'ekyoto okugeza bawansolo abaali bakaddiye baatuuzanga abato ku Kyoto ne babanyumiza ku lutalo Iw'okwenunula.

ANOONYA OKUMANYA AMANYA, ATAKIKOLA ASIGALA MU BUGUYAVU.